

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ช่วงอายุปฐมวัย คือห้าปีแรกของชีวิตนั้นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตของเด็ก สมอของเด็กพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงห้าปีแรกของชีวิต เป็นช่วงเวลาที่เด็กมีการพัฒนาทางการรับรู้ ภาษา สังคม อารมณ์และกล้ามเนื้ออย่างรวดเร็ว ซึ่งการพัฒนาทางสมองของเด็กขึ้นอยู่กับภาระกระตุ้นทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการเลี้ยงดูและระดับการปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับ เด็กทารกที่ได้รับการกอด การหยอกล้อ มีความเอื้ออาทรจะสามารถกระตุ้นทางการมองเห็นมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับหลายเท่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางด้านการรับรู้ ภาษา อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ มีโอกาสที่จะเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์แข็งแรงและมีความเชื่อมั่นและรู้จักคุณค่าของตนมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ การพัฒนาในแต่ละด้านนี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ เพราะประสบการณ์ในวัยเด็กเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อความเป็นตัวตนของมนุษย์ทุกคน แม้สภาพแวดล้อมของบ้านเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในช่วงชีวิตวัยเด็ก แต่ก็ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กจะต้องได้มีโอกาสรับบริการพัฒนาเด็กปฐมวัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ดาร์ตัน ทัฟโต, 2554)

ผลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจจำนวนเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-5 ปีมีจำนวน 3,427,578 คน ซึ่งแบ่งตามการดูแลและการจัดการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กอายุ 0-1 ปี และกลุ่มเด็กอายุ 2-5 ปี พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประเด็นแรก การดูแลเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-1 ปี ที่ได้รับการดูแลเบื้องต้นจากครอบครัว ยังขาดการส่งเสริมและดูแลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมตามพัฒนาการ ประเด็นที่สอง การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 365,506 คน หรือร้อยละ 12 ของเด็กในช่วง 2-5 ปี ยังไม่ได้เรียนหนังสือ ประเด็นที่สาม ขาดการดูแลที่ดีและมีคุณภาพ โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 ของเด็กในช่วงอายุ 2-5 ปี อยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่ไม่ได้มาตรฐานหรือมีมาตรฐานในระดับขั้นต่ำ และประเด็นสุดท้ายความหลากหลายในการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาดูแลศูนย์เด็กเล็ก เช่น กรมอนามัย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างดำเนินงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงาน ทำให้ไม่มีมาตรฐานกลางในการดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (ยูนิเซฟ ไทยแลนด์, 2560)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนให้เด็กมีมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ใน 12 ประการ คือ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรมรักการออกกำลังกายช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติ ความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (ชุดิมา ประจวบสุข, 2561)

คุณธรรม และจริยธรรม เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีสาเหตุหลายประการที่ทำให้ขาดคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงาม ขาดแบบอย่างที่ดีเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีจากสื่อมวลชน ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบวินัยของสังคม ขาดการวางแผนชีวิตที่ดี มีนิสัยมักง่าย และเห็นแก่ตัว โดยเฉพาะในสังคมที่มีกระบวนการแข่งขันสูง การเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เยาวชนของชาติ ซึ่งเคยชินกับระบบการแข่งขันตั้งแต่การเรียนอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการแข่งขันเพื่อประกอบวิชาชีพ ซึ่งระดับการศึกษาดังกล่าวจะส่งผลให้ขาดคุณธรรม จริยธรรม ที่สำคัญไปอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลกับสภาพสังคมในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าสถาบันต่างๆ จึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การมีวินัยในตนเอง การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อการเป็นพลเมืองดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เอื้อต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ปัญหาการขาดวินัยในตนเองของคนไทยมีหลายด้าน เช่น การไม่มีวินัยในตนเอง การไม่เคารพกฎกติกาของส่วนรวม เป็นต้น วิธีการปลูกฝัง

คุณธรรมจริยธรรมในเด็กระดับปฐมวัยนี้อาจจะกระทำได้หลายเทคนิควิธีที่ครูสามารถเลือกใช้ได้วิธีที่ง่ายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การเล่านิทาน ประโยชน์ของนิทานนอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานแล้วยังสามารถสอดแทรกความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจของเด็กได้ด้วย ดังที่มีความเห็นว่านิทานช่วยส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่เด็กและช่วยสร้างเสริมอุปนิสัยที่ดีให้แก่เด็กซึ่งระดับปฐมวัยควรได้รับการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมและอุปนิสัยที่ดี นิทานเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กวัยนี้ได้ (ชุตินา ประจวบสุข, 2556)

เนื่องจากสังคมที่มีกระบวนการแข่งขันสูง การเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เยาวชนของชาติซึ่งเคยชินกับระบบการแข่งขันตั้งแต่การเรียนอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการแข่งขันเพื่อประกอบวิชาชีพ การศึกษาในแบบดังกล่าวส่งผลให้เด็กปฐมวัยมักมีปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ตามที่ ชุตินา ประจวบสุข (2556) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นวัยที่จะนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การสร้างรากฐานที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจให้กับเด็กในวัยนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในช่วงอายุแรกเกิดถึง 6 ปี นับเป็นระยะที่มีความสำคัญช่วงหนึ่งในการวางรากฐานคุณภาพชีวิตของเด็ก การที่เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา จริยธรรม บุคลิกภาพและสังคมในทิศทางที่ถูกต้อง จะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาในขั้นต่อไปได้อย่างมั่นคง อีกทั้งเด็กในวัยนี้ยังง่ายต่อการปลูกฝังพฤติกรรมและการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของชีวิต จึงควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต การปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพราะวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเตรียมตัวเพื่อเป็นสมาชิกในสังคมใหญ่ และเป้าหมายของการศึกษาปฐมวัยที่สมบูรณ์นั้น มิใช่เพียงเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนต่อในระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น แต่ควรเป็นการเตรียมเพื่อความสำเร็จของชีวิตในอนาคตของเด็กด้วย โดยมุ่งให้เด็กเป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่อย่างมีความสุขในสังคม

อาจกล่าวได้ว่า ช่วงแรกของชีวิตเด็กควรจะได้รับ การปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าช่วงอื่น เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเด็กในช่วงอายุ 2 – 7 ปีจะอยู่ในขั้นการหลบลี้การลงโทษ ถ้าพ่อแม่และครูสั่งสอนว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรทำ เด็กจะเลียนแบบในสิ่งที่ดี และพ่อแม่และครูควรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการพัฒนาและปลูกฝังให้มีคุณลักษณะที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น ควรทำอย่างสม่ำเสมอทั้งที่บ้านจากพ่อแม่ผู้ปกครองและการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ดีโดยครูที่โรงเรียน แต่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะที่ดีดังกล่าว ควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา การเรียนรู้ วุฒิภาวะ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน (นิตินันท์ ปิลวาสน์, 2560)

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิตเป็น โรงเรียนที่มีผู้เข้ารับการบ่มเพาะ กล่อมเกลาให้เติบโตขึ้นด้วยความสมดุล ทั้งทางร่างกายจิตใจ พลังความคิดและจินตนาการที่จะนำไปสู่ชีวิตที่ทรงคุณค่า จัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษาแบบองค์รวม ซึ่งหลักสูตรการศึกษาแบบนานาชาติ Primary Years Programme หรือ PYP ขององค์กร International Baccalaureate (IB) ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้เรียนคือการพัฒนาบุคคลผู้มีจิตเป็นสากล คือบุคคลผู้มีความตระหนักรู้ในสถานภาพความเป็นมนุษย์ร่วมกัน แบ่งปันความปรารถนาที่จะปกป้องโลกร่วมกัน ช่วยสร้างโลกให้มีความสงบสุขและดียิ่งขึ้นกว่าเดิมโดยคุณลักษณะของผู้เรียน IB ข้อที่ 5 ระบุไว้ว่า จะต้องเป็นผู้มีจิตสำนึก คือ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงศีลธรรมและความซื่อสัตย์ในตัวผู้เรียน พร้อมทั้งรู้สึกแรงกล้าในความเป็นธรรม ความยุติธรรม และการให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของบุคคล กลุ่ม และชุมชน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและยอมรับผลของการกระทำที่มีต่อตนเอง (คู่มือหลักสูตร PYP เพื่อการศึกษานานาชาติฉบับแปลไทย : 2561)

นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ผ่านมาพบว่า เด็กปฐมวัยยังไม่รู้จักการขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของจากผู้อื่น ยังไม่รู้จักการช่วยเหลือแบ่งปันกัน และยังไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้คล่อง โดยที่ไม่ต้องมีครูคอยกำกับ การยอมรับผลจากผลของการกระทำตนเองโดยจิตสำนึกยังไม่เกิดกับเด็กปฐมวัย นั้นแสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ครูผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นตามสภาพที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานของบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยเพื่อให้เติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดีของ โลกต่อไป นอกจากนั้นยังต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่เด็กในระดับปฐมวัย ซึ่งทักษะเหล่านั้นได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นการสอนวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะดังกล่าว ซึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรจัดให้มีความเหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก ซึ่งธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมีความสนใจนิทาน ดังนั้นการจัดกิจกรรมเล่านิทานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของเด็กปฐมวัย สามารถช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเมื่อเด็กได้ฟังนิทานทำให้เกิดการเรียนรู้ นิทานสำหรับเด็กควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2556) และวารสารกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็ก เพราะนิทานเป็นเรื่องของจินตนาการที่ให้ความบันเทิง

เต็มเปี่ยมไปด้วยความสนุกสนาน โลกของเด็กเป็นโลกที่สดใสด้วยวัยที่มีจินตนาการ นิทานจะสร้างจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในขณะเดียวกัน Burrhus Skinner นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้คิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning theory) สกินเนอร์เชื่อว่าโดยปกติการพิจารณาว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใดนั้นจะสรุปเอาจากการเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง หรือพูดกลับกันได้ว่า การที่อัตราการตอบสนองได้เปลี่ยนไปนั้น แสดงว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว และการเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนองจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเสริมแรงนั่นเอง สิ่งเร้านี้สามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เราเรียกว่าตัวเสริมแรง สิ่งเร้าใดที่ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนองเราเรียกว่าไม่ใช่ตัวเสริมแรง การเสริมแรงที่สกินเนอร์เชื่อว่าได้ผลดีที่สุดคือเสริมแรงทางบวก ตัวเสริมแรงทางบวก ซึ่งหมายถึง สิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้รับหรือนำเข้ามาในสถานการณ์นั้นแล้วจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจ และทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเข้มข้นขึ้น เช่น อาหาร คำชมเชย ฯลฯ (Skinner: 1950) การเสริมแรงทางบวกนั้นสามารถใช้ได้กับพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือพฤติกรรมพึงประสงค์ เพียงแต่ผู้นำไปใช้จะต้องสามารถเลือกเสริมแรงได้อย่างเหมาะสม (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต : 2549 และ ประทีป จินิจ : 2540) ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตนหรือเห็นว่าตนเองสำคัญกว่าคนอื่น การให้แรงจูงใจจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ และมีความพึงพอใจที่จะเรียนมากขึ้น

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยการดำเนินงานด้วยเทคนิคการเสริมแรงทางบวกของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนระดับปฐมวัยโดยนำนิทานมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อที่จะได้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เชิงวิชาการ

1.1 สามารถนำรูปแบบกระบวนการจัดกิจกรรมแบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปเป็นต้นแบบกับการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนอื่นๆ

1.2 สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหน่วยงานหรือระดับชั้นอื่นๆ

2. ด้านการพัฒนาพฤติกรรม

สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมกับเด็กระดับชั้นปฐมวัยในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้

3. สำหรับสถานศึกษา

3.1 สามารถพัฒนาเด็กให้มีมาตรฐานตรงกับบริบทของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต โดยเน้นเรื่องของเด็กคือการพัฒนาบุคคลผู้มีจิตเป็นสากล คือบุคคลผู้มีความตระหนักรู้ในสถานภาพความเป็นมนุษย์ร่วมกัน แบ่งปันความปรารถนาที่จะปกป้องโลกร่วมกัน ช่วยสร้างโลกให้มีความสุขและดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยคุณลักษณะของผู้เรียน IB ข้อที่ 5 ระบุไว้ว่า จะต้องเป็นผู้มีจิตสำนึก คือ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงศีลธรรมและความซื่อสัตย์ในตัวผู้เรียน พร้อมทั้งรู้สึกแรงกล้าในความเป็นธรรม ความยุติธรรม และการให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของบุคคล กลุ่ม และชุมชน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและยอมรับผลของการกระทำที่มีต่อตนเอง

3.2 สถานศึกษาระดับปฐมวัยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง รูปแบบ PBL ที่ส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

3.3 สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทานที่ได้นี้ทำวิจัยไปประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาและเผยแพร่การนำไปใช้ได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร (Population) ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 4 ห้อง จำนวนเด็กทั้งหมด 96 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3/2 จากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนเด็ก 24 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1. พฤติกรรมด้านคุณธรรม

1.1) มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ ช่วยเหลือ และแบ่งปัน

1.2) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2. พฤติกรรมด้านจริยธรรม

2.1) ซื่อสัตย์สุจริต

2.2) มีความรับผิดชอบ

4. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 16 ครั้ง

สมมติฐานการวิจัย

เด็กชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรังสิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทานมีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน

นิยามศัพท์

1. **คุณธรรม** หมายถึง การที่เด็กไม่เป็นเด็กขี้ฟ้อง ไม่ยุ่งให้เพื่อนทะเลาะกัน ไม่กลั่นแกล้ง หรือนินทาผู้อื่น ไม่อิจฉาเพื่อน เมื่อเพื่อน ได้รับของรางวัลหรือคำชม เมื่อทำดี มีความยินดีและแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ได้รับของรางวัลหรือคำชม เมื่อทำดี ไม่อิจฉา อยากได้ของๆเพื่อนแล้วขโมยมา มีน้ำใจและความเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น มีความคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และจะไม่ความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
2. **จริยธรรม** หมายถึง การที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆที่ต้องใช้ความพยายามทำงานเสร็จได้ สามารถตั้งใจเรียนจนหมดคาบได้ มีความพยายามสามารถทำสิ่งที่เคยทำไม่ได้ จนสามารถทำได้ มีความซื่อสัตย์กล้ารับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำผิด ไม่พูดโกหก และกล้าพูดความจริง
3. **ความซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง เด็กมีความซื่อสัตย์กล้ารับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำผิด ไม่พูดโกหก และกล้าพูดความจริง
4. **ความมีเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน** หมายถึง มีน้ำใจและความเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น มีความคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และจะไม่ความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
5. **มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น** หมายถึง การที่เด็กจะมีน้ำใจและความเห็นใจผู้อื่นมากขึ้นมีความคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเด็กจะไม่ความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
6. **มีความรับผิดชอบ** หมายถึง เด็กมีวินัยปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้ เก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และรู้จักดูแลรักษาสิ่งของตนเองและสิ่งของผู้อื่น
7. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน** หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหานั้น ค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป โดยเด็กอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มาก่อน แต่อาจใช้ความรู้ที่เด็กมีอยู่เดิมหรือเคยเรียนมา

8. **ขั้นตอนของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน** หมายถึง ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดกิจกรรมให้เด็กได้เผชิญกับปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 จัดกลุ่มให้เด็กร่วมกันเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ให้เด็กถามคำถามในเรื่องที่สงสัย

ขั้นตอนที่ 4 เด็กร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 5 เด็กร่วมกันแสวงหาความรู้

ขั้นตอนที่ 6 เด็กร่วมกันแก้ปัญหา หากคำตอบของปัญหาที่เลือก

ขั้นตอนที่ 7 ร่วมกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและผลงานกลุ่ม

9. **การเสริมแรงบวก** หมายถึง การให้รางวัลกับเด็กเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของเด็ก ได้แก่ การให้รางวัลในแอปพลิเคชันเป็นคะแนน Dojo

10. **นิทาน** หมายถึง นิทานที่ให้ข้อคิดสอนใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม